

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
Оперативно-тактичний факультет
Кафедра оперативного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри оперативного мистецтва
кандидат військових наук, доцент

 Олександр ЛАВНІЧЕНКО

10.01.2020

ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Національної академії
Національної гвардії України

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>третій</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>25 Військові науки, національна безпека,</u> <u>безпека державного кордону</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>251 Державна безпека</u>
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ:	<u>Службово-бойова діяльність Національної</u> <u>гвардії України</u>

Розглянуто та ухвалено на
засіданні кафедри
Протокол від 08.01.2020р. № 8

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Програма з педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Національної академії Національної гвардії України (далі – НА НГУ) регламентує форми, організацію, здійснення та захист проходження педагогічної практики ад'юнктів докторантури та ад'юнктури і осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою. Практика організовується та проводиться відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Положення про докторантуру та ад'юнктуру Національної академії Національної гвардії України».

1.2. Педагогічна практика (далі – Практика) є складовою частиною освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою. Педагогічна практика сприяє виявленню здібностей ад'юнктів, докторантури та ад'юнктури і осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою (далі – практикантів) до педагогічної діяльності та формуванню психологічної готовності до входження у професію.

Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі, а *предметом* – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

1.3. У системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії НА НГУ практика виконує наступні *функції*: розвивальну, адаптаційну, навчально-виховну, діагностичну.

1.4. Основними умовами ефективності практики є: теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації.

1.5. Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії на практику передбачено 120 годин.

1.6. Компетентності, які формує наукова практика:

- володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності;
- уміння виявляти, формулювати та вирішувати наукові завдання, організовувати, планувати, реалізовувати та презентувати результати наукових досліджень;

- уміння використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології, включаючи методи отримання, обробки та зберігання наукової інформації;

- знання змісту та організації науково-педагогічної, наукової та інноваційної діяльності у вищих військових навчальних закладах, набуття педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь майбутніх вчених, викладачів вищої військової школи.

1.6. Для ад'юнктів докторантури та ад'юнктури і осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою зарахованих з посад науково-педагогічних працівників, які мають педагогічний стаж, практика, рішенням кафедри, може бути скорочена або проводитися за програмою науково-дослідницької практики (за вибором).

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

2.1. Мета і завдання педагогічної практики

2.1.1. Практика організовується та проводиться на кафедрах НА НГУ за профілем підготовки практиканта з *метою* набуття досвіду педагогічної діяльності, а також:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в ад'юнктурі;

- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;

- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науковопедагогічного працівника у період проходження практики;

- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики семінарських та практичних занять, а також консультацій;

- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;

- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;

- формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;

- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

2.1.2. У процесі проходження навчальної практики *практиканти повинні* ознайомитися з усіма видами робіт науково-педагогічного працівника, передбачених Положенням про кафедру та виконати наступні завдання як практиканта:

навчальні:

знання нормативно-правової бази, що регламентує організацію освітнього процесу у вищій школі, функціональні обов'язки науково-педагогічного персоналу та основ методики викладання у вищій школі;

формування навичок та використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань заняття;

формування психолого-педагогічної готовності до проведення занять з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;

опанувати сучасними освітніми технологіями та методами навчально-виховної роботи;

наукові:

поглиблення знань з фахових навчальних дисциплін (вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом військових та технічних наук; реалізація вмінь формулювати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики військових та технічних понять та категорій);

самостійно вивчати передовий педагогічний досвід, узагальнювати й використовувати його у професійній діяльності;

формування вмінь здійснення науково-дослідницької роботи у процесі практики;

виробляти навички грамотного перетворення наукової інформації в навчальний;

виховні:

виховувати інтерес до педагогічної діяльності;

формувати потребу у педагогічній самоосвіті та самовдосконаленні;

професійні:

1) формування:

вмінь та навичок педагогічного впливу на особистість;

навичок використання професійної риторики, організації процесу спілкування і управління ним;

вмінь володіння технікою мови, прийомами, що допомагають переконувати, критикувати, досягати рішень, компромісів і конвенцій;

вмінь володіння культурою педагогічного спілкування, а саме: уміння слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь;

здатності до оцінювання навчальних досягнень студентів відповідно до встановлених критеріїв та використання інноваційних методів та прийомів оцінювання їх навчальної діяльності;

здатність здійснювати відбір і реалізацію змісту навчального матеріалу відповідно до мети і завдань освіти з урахуванням її функцій, а також

особливостей навчального закладу, навчальних груп, окремих слухачів, курсантів;

здатність подавати навчальний матеріал доступно і переконливо;

здатність методично доцільно використовувати традиційні та інноваційні види посібників (електронних, мультимедійних), аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;

здатність застосовувати форми і методи дистанційного навчання (дистанційних лекцій, веб-семінарів, навчальних чатів);

2) визначення:

організаційної структури заняття залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення;

форм, методів, засобів навчання, що відповідають дидактичним принципам, враховуючи вікові та психологічні особливості здобувачів вищої освіти у конкретних умовах навчання;

навчальної, розвиваючої, виховної мети заняття зі спеціальності, організаційної форми й методи їх реалізації;

3) добирання, а в разі необхідності виготовлення, дидактичних матеріалів та наочність відповідно до пізнавальної мети.

4) застосовування дидактично обґрунтовано технічних засобів навчання.

2.2. Організаційні основи педагогічної практики

2.2.1. Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечують кафедри НА НГУ, за якими закріплені аспіранти (ад'юнкти).

2.2.2. Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному плані практиканта та затверджуються науковим керівником.

2.2.3. Керівником практики призначається науковий керівник дисертаційного дослідження (в окремих випадках – досвідчений науково-педагогічний працівник цієї ж кафедри).

Загальне керівництво практикою покладається на завідувача кафедри.

2.2.4. Безпосередній *керівник* практики *зобов'язаний*:

забезпечувати чітку організацію, планування та облік результатів практики;

створити необхідні умови для виконання у повному обсязі програми й індивідуального плану проходження практики;

оцінювати проходження практики відповідно до положень Програми;

проводити виховну роботу зі здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії з акцентом на розвиток ділових та морально-вольових якостей, дотримання правил етичної поведінки, службової дисципліни та законності;

на засіданнях кафедри доповідати щодо проходження практики та її підсумки;

надавати допомогу організаційного та методичного характеру навчальній взаємодії та з підготовки практикантом індивідуального плану проходження практики (Додаток А), звіту про практику, план-конспектів проведення занять;

брати участь у настановчому інструктажі (перед початком практики);

у випадку порушення практикантом дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникненні конфліктних ситуацій повідомляти про це письмово (рапортом або заявою) завідувача кафедри;

підготувати відгук-характеристику на практиканта за результатами проходження практики (Додаток Б).

2.2.5. У межах завдань практики *здобувач* вищої освіти ступеня доктора філософії

має право:

ознайомитися з номенклатурою справ кафедри (обліково-звітними та навчально-методичними матеріалами);

користуватись матеріально-технічною базою кафедри;

звертатися за консультаціями з надання методичної допомоги до безпосереднього керівника практики;

відвідувати заняття досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри з метою вивчення методики викладання та передового педагогічного досвіду;

вносити пропозиції щодо вдосконалення організації і порядку проведення практики.

зобов'язаний:

вивчити нормативно-правові акти з питань законодавчого та нормативно-правового регулювання питань вищої освіти в Україні, організації освітнього процесу та діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у вищих навчальних закладах;

дотримуватися службової дисципліни, норм моралі та професійної етики;

виконувати унормовані вимоги наукового керівника практики;

результати проходження практики відобразити у звітній документації.

знати:

- основні положення нормативної бази освітньої діяльності в Україні;

- призначення, завдання, засади функціонування структурних підрозділів ВВНЗ;

- зміст, основні види, порядок планування навчальної, методичної та наукової роботи науково-педагогічних працівників ВВНЗ;

- порядок організації практичного навчання у ВВНЗ;

- призначення, форми реалізації, зміст інформаційно-методичного забезпечення контрольних заходів у ВВНЗ.

У результаті проходження практики *здобувач* вищої освіти ступеня доктора філософії повинен *вміти*:

- самостійно розробляти, аналізувати та критично оцінювати документи з організації навчального процесу;

- особисто провадити навчальну та методичну роботу в межах обов'язків за первинними посадами науково-педагогічних працівників кафедри;

- виконувати обов'язки керівника кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти;

- особисто здійснювати заходи з контролю відповідності рівня набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та компетентностей вимогам нормативних документів вищої освіти.

За результатами проходження практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен отримати *оволодіти*:

- методикою проведення навчальних занять за окремими дисциплінами кафедри;

- навичками розроблення базових видів документів з інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу.

2.2.6. Звіт про результати проходження практики заслуховується на засіданні кафедр. Витяг із засідання кафедри долучається до звітних матеріалів з практики.

2.2.7. Термін проходження практики визначається графіком освітнього процесу.

2.3. Порядок проходження педагогічної практики та її зміст

2.3.1. Практика включає чотири етапи: підготовчий, початковий, основний, заключний.

2.3.2. Підготовка до проведення практики розпочинається на лекційних, семінарських та практичних заняттях.

2.3.3. На початковому етапі практикант:

- з'ясовує функції, мету, завдання практики;

- складає індивідуальний план проходження практики;

- ознайомлюється з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти (зокрема – із специфічними умовами навчання) та основами методики викладання і педагогічної майстерності у вищій школі;

- відвідує заняття керівника практики;

укладає розгорнуті план-конспекти занять, обговорює їх з науковим керівником;

готує необхідні методичні та дидактичні матеріали для проведення занять.

2.3.4. На основному етапі практики практикант:

проводить на належному методичному рівні заняття відповідно плану;

організовує та проводить консультації для студентів;

приймає активну участь у засіданнях кафедри.

2.3.5. На заключному етапі практикант:

готує звітні матеріали проходження практики;

звітує безпосередньому керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;

захищає результати практики у встановленому порядку.

2.4. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики

2.4.1. Індивідуальний план проходження практики відображає заплановані організаційні, практичні та звітні заходи. У плані вказується терміни проведення заходів та робляться відмітки про їх виконання власноруч.

2.4.2. Під час проходження практики здійснюється контроль виконання індивідуального плану як безпосереднім керівником, так й завідувачем кафедри.

2.4.3. Після завершення проходження практики практикант складає та подає на кафедру погоджений із безпосереднім керівником звіт про її проходження (якщо завідувач кафедри є керівником практики, то звіт не погоджується, а лише затверджується ним).

2.4.4. Звіт про проходження практики має містити відомості про виконання індивідуального плану практиканта; план-конспекти та методичні розробки занять; відгук-характеристику керівника практики. Матеріали практики необхідно переплести або прошити.

2.4.5. Під час навчальної практики практикант повинен оволодіти основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних та дослідницьких умінь, які підлягають оцінюванню:

конструктивно-планувальні вміння:

а) складати план-конспекти семінарських та практичних занять; визначати мету та завдання кожного заняття, його структуру; укладати зміст план-конспекту заняття; доцільно добирати дидактичний матеріал, визначати систему завдань і вправ;

б) обирати ефективні методи і прийоми досягнення сформульованих цілей занять;

в) встановлювати міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки;
г) використовувати усі дидактичні можливості підручників з навчальної дисципліни (методичний апарат, контрольні питання і завдання, ілюстративний матеріал, вправи тощо);

д) визначати послідовність виконання завдань на практичному занятті;

е) використовувати реальні та проектувати навчальні ситуації;

є) методично грамотно використовувати технічні засоби навчання на занятті;

ж) проводити методичний аналіз навчального матеріалу: встановлювати наступність і перспективність у вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями, диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виокремлювати головне;

комунікативно-навчальні вміння :

а) встановлювати і підтримувати контакт з аудиторією;

б) визначати об'єкти контролю навчальної діяльності студентів і добирати відповідні їм методичні прийоми, у тому числі тестові завдання;

в) розуміти та застосовувати різні засоби комунікації;

організаційні вміння:

а) організовувати виконання власного плану практики;

б) забезпечувати потрібний ритм навчальної діяльності на заняттях;

в) навчати студентів раціональним прийомам самостійної роботи;

г) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням теми і завдань заняття;

д) здійснювати різні прийоми активізації курсантів;

е) методично доцільно використовувати традиційні посібники, аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;

розвивально-виховні вміння:

а) реалізовувати навчальний, розвивальний та виховний потенціал змісту заняття;

б) формувати і розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;

дослідницькі вміння:

а) виявляти рівень сформованості професійних навичок та вмінь використовуючи можливості змісту навчальної дисципліни;

б) спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід науково-педагогічних працівників кафедри, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику власної діяльності;

в) вивчати нормативні, науково-методичні та педагогічні джерела інформації, а також вдосконалювати власні знання з навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу.

III. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАЛІК У ФОРМІ ЗАХИСТУ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.

3.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- індивідуальний план проходження практики (Додаток А);
- відгук-характеристика керівника практики (Додаток Б);
- план-конспекти проведених занять;
- витяг з протоколу засідання кафедри.

3.2. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

3.3. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які не виконали індивідуальний план проходження практики, до її захисту не допускаються.

3.5. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку характеристики керівника практики.

3.6. Захист практики оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS.

3.7. Підсумки практики та результати її захисту узагальнюються та подаються до відділу організації та координації освітнього процесу НА НГУ.

3.8. Здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право повторного її проходження та захисту у встановленому порядку.

3.9. Матеріали практики зберігаються на кафедрі упродовж поточного навчального року згідно номенклатури.

Доцент кафедри оперативного мистецтва
кандидат військових наук

 Оксана ЧЕРНАВІНА

Додаток А

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (завідувач) кафедри

____.____. 20 __ р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження педагогічної практики здобувачем вищої освіти ступеня
доктора філософії Національної академії Національної гвардії України
у період з «__» 20__ року до «__» 20__ року.

№ з/п	Заплановані заходи	Термін виконання	Відмітка про виконання (власноруч)
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (завідувач) кафедри

_____._____. 20__ р.

ВІДГУК-ХАРАКТЕРИСТИКА КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (П.І.Б.) за період педагогічної практики зарекомендував себе як _____

ВИСНОВОК: (П.І.Б.) виконав (не виконав) індивідуальний план педагогічної практики у повному (не повному) обсязі, рекомендується (не рекомендується) до захисту з оцінкою _____.

Керівник практики

(посада)

(підпис)

(ПІБ)

_____._____. 20__ р.